

йому клієнтом. Будь-яка інформація, що буде розголошена, може призвести до втрати таким адвокатом авторитету, довіри та притягнення його до дисциплінарної відповідальності.

Збереження адвокатської таємниці є одним з принципів діяльності адвокатури, а її розкриття – надзвичайно серйозним порушенням (за виключенням випадків, передбачених пунктами 4, 6 та 7 статті 22 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність»).

Дотримання адвокатської таємниці самим адвокатом та збереження її недоторканості від будь-якого стороннього впливу є запорукою розвитку правової держави, формування суспільства у якому пануватимуть законність і правопорядок. Сьогодні проблема забезпечення адвокатської таємниці постає досить гостро через порушення з боку працівників правоохоронних органів (наприклад, незаконні обшуки в приміщеннях адвоката), а тому потребує подальшого вивчення з метою створення додаткових гарантій її захисту.

Список використаної літератури:

1. Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність».URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>
2. Погорецький М.М. Поняття кримінальних процесуальних гарантій адвокатської таємниці. Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. 2013. № 4. С. 421–428.
3. Логінова С.М. Адвокатська таємниця: теорія і практика : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.10 «судоустрій; прокуратура та адвокатура» / С.М. Логінова; КНУ ім. Т. Шевченка. К., 2002. 19 с.

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, асистент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія» **Деменчук Марина Олександрівна**

Дишко І.В.

*студентка 2-го курсу магістратури
факультету міжнародно-правових відносин
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ІТ-АДВОКАТА В УКРАЇНІ

Розвиток інформаційних технологій давно охопив світ, не оминувши сферу юриспруденції. Частина юристів успішно використовує у своїй

діяльності ІТ-засоби, частина – побоюється нових можливостей, які відкриваються завдяки ІТ з причин потенційної конкуренції та зниження попиту на послуги юристів, адвокатів у тому числі. Очевидно, говорити про науково-фантастичні можливості представництва у захисті порушених прав штучним інтелектом ще дуже рано, при цьому ігнорувати розширення глобалізації та стрімкий розвиток використання інформаційних технологій у всіх сферах життя адвокатами нерозумно та неприбутково.

Справді, наскільки розширюється система прав з елементами ІТ, настільки ж збільшуються випадки порушення цих прав, відтак більш актуальним стає необхідність захисту порушених прав органами адвокатури. Таким чином, доречним буде проаналізувати правовий статус адвоката, що працює у сфері ІТ.

Для визначення вказаного питання постає необхідність зрозуміти, кого взагалі можна вважати ІТ-адвокатом. За більш широким підходом до таких адвокатів можна віднести тих особливих служителів закону, що використовують у своїй роботі інформаційні технології. До прикладів використання таких технологій можна віднести Єдиний реєстр адвокатів України (ЄРАУ). Вказаний реєстр розроблений для використання суддями, правоохоронними органами для підтвердження статусу захисника, також для звичайних громадян, які можуть знайти в цій базі професійного адвоката з актуальним правом на заняття адвокатською діяльністю. Адвокатура з 2012 року постійно інвестувала кошти в розвиток цього проекту, розуміючи його унікальність. Зараз профіль кожного адвоката в офіційному реєстрі містить не тільки базову інформацію, визначену профільним законом, але і додаткові дані про його професійні навички та досягнення, готовність адвоката надавати правову допомогу «pro bono», посилення на його профіль у Фейсбук та актуальні контакти самого адвоката, прізвища його помічників, онлайн-платформу підвищення кваліфікації [1].

Крім того, адвокатами використовуються такі Legal-Tech-проекти, як Мобільний додаток Legal Support 24/7, який розроблений для можливості екстреного виклику адвоката у будь-який час доби, OblavaBot – Телеграм-бот, який здійснює швидкий та якісний пошук кримінального адвоката на слідчі дії тощо [2]. Робота з означеними програмами здійснюється адвокатами опосередковано, оскільки вони скоріше створені не стільки для роботи адвокатів, скільки для полегшення їх пошуку громадянами.

Однак завдяки цьому підходу під групу ІТ-адвокатів підпадають фактично усі адвокати, оскільки описані вище проекти від початку були спрямовані на полегшення роботи адвокатів, скорочення рівня бюрократії, паперової роботи, транспортного навантаження, часозатратності, запобігання корупції. Крім того, за цією ознакою до сфери інформаційних технологій потрапляють державні реєстри, якими щоденно користуються

усі без винятку адвокати. Тому такий підхід є доволі розмитим та потребує конкретики.

Що ж до вузького підходу до визначення статусу ІТ-адвоката, то віднесення адвоката до цієї особливої групи здійснюється завдяки набуттю особливих навичок роботи з ІТ-проектами, розуміння роботи комп'ютерних програм, володіння технічними знаннями. ІТ-адвокат, окрім загальних вимог, передбачених ст. 6 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», в якій вказано, що «адвокатом може бути фізична особа, яка має повну вищу юридичну освіту, володіє державною мовою, має стаж роботи в галузі права не менше двох років, склала кваліфікаційний іспит, пройшла стажування (крім випадків, встановлених цим Законом), склала присягу адвоката України та отримала свідоцтво про право на заняття адвокатською діяльністю» [3], повинен відповідати особливим вимогам, передбаченим ІТ-сферою. Для кращого розуміння цих вимог, необхідно проаналізувати перелік послуг, які може надавати адвокат в сфері інформаційних технологій. Це, зокрема: 1) досудове врегулювання спорів, що виникають з питань використання об'єктів ІТ; 2) судове оскарження порушених прав з питань інтелектуальної власності на ІТ-об'єкти; 3) юридичне консультування для ІТ-компаній щодо розробки та впровадження ІТ-програм; 4) розробка контрактів для ІТ-аутсорсингу; 5) розробка публічних оферт та Terms of use (угода користувача) для власників-Інтернет-сайтів; 6) юридичне консультування на дотримання вимог GDPR; 7) розробка NDA-договорів; 8) забезпечення охорони прав на ІТ-об'єкти інтелектуальної власності в національній та міжнародній юрисдикції; 9) юридичний супровід інвестування в стартапи; 10) юридична експертиза та впровадження ІТ-ідей в національній та міжнародній юрисдикціях тощо.

Таким чином, на основі огляду діяльності адвокатів в ІТ-сфері, вимоги до адвоката у сфері інформаційних технологій виходять за межі вимог до звичайного адвоката, оскільки для роботи з ІТ-справами йому необхідна не лише повна вища юридична, але й додаткова технічна освіта для розуміння тонкощів роботи та функціонування різноманітних проектів, які йому доводиться супроводжувати або захищати. Це також володіння англійською та іншими іноземними мовами, поглиблене знання міжнародного законодавства, законодавства Європейського Союзу, окремих закордонних юрисдикцій. Хороший ІТ-адвокат повинен обов'язково знати специфіку права інтелектуальної власності та відповідне законодавство. Безсумнівно, не обійтися адвокату і без відповідного стажу роботи, аби стати спеціалістом у своїй галузі.

Види адвокатської діяльності, передбачені ст. 19 Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», також надаються ІТ-адвокатами, однак з урахуванням специфіки роботи з об'єктами ІТ-сфери. Зокрема, ІТ-адвокат надає правову інформацію, консультації та роз'яснень з правових

питань, що стосуються інформаційних технологій (наприклад, консультації щодо створення краудфандингової платформи в Україні, роз'яснення щодо необхідності дотримання вимог GDPR для юридичної особи, яка має клієнтів на території ЄС), правовий супровід діяльності юридичних і фізичних осіб, органів державної влади, органів місцевого самоврядування, держави (юридичний супровід судового оскарження незаконного використання доменного імені); складає заяви, скарги, процесуальні та інші документи правового характеру (наприклад, позовні заяви, спрямовані на оскарження порушених авторських прав на web-сайт); представляє інтереси фізичних і юридичних осіб у національних та міжнародних судах (наприклад, представництво ІТ-компанії щодо порушення їх контрагентом NDA-договору і розповсюдження комерційної таємниці такої компанії) тощо. Представництво інтересів на різних стадіях кримінального провадження щодо кіберзлочинів також здійснюється ІТ-адвокатами.

Отже, сьогодні поширення послуг ІТ-адвокатів стає все більш актуальним та потребує розвитку особливих навичок в представників органів адвокатури. Статус адвоката, що надає послуги клієнтам, пов'язаним зі сферою інформаційних технологій, дещо відмінний від статусу звичайних адвокатів, оскільки окрім звичайних вимог, передбачених законодавством, такий адвокат повинен володіти додатковими знаннями та вміннями. Законодавство не завжди встигає за розвитком інформаційних технологій, відтак цінність ІТ-адвоката в рази збільшується через можливість пошуку альтернативних шляхів врегулювання конкретних ІТ-кейсів.

Список використаної літератури:

1. Українська адвокатура випередила за рівнем діджиталізації багатьох іноземних колег – голова асоціації адвокатів України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.unian.ua/society/10659864-ukrajinska-advokatura-viperedila-za-rivnem-didzhitalizaciji-bagatoh-inozemnih-koleg-golova-asociaciji-advokativ-ukrajini.html>
2. Мірошніков Є. Legal Tech в Україні: інновації в юриспруденції. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://yur-gazeta.com/publications/practice/inshe/legal-tech-v-ukrayini-innovaciyi-u-yurisprudenciyi.html>
3. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: закон України від 5 липня 2012 р. № 5076-VI. Офіційний вісник України. 2012. №6. Ст. 250

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія, доцент **Кубасенко Андрій Володимирович**